

ΕΘΝΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

ΑΪΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ ΑΪΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Τα Κάλαντα του Κρυόνερου Ανατολικής Θράκης στο Καλαμπάκι Δράμας

1. Σύντομη παρουσίαση του στοιχείου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς :

Τα Κάλαντα του Κρυόνερου Ανατολικής Θράκης στο Καλαμπάκι Δράμας.

α. Με ποιο όνομα αναγνωρίζεται το στοιχείο από τους φορείς του:

Χριστός, Θα 'βγούμ' στον Κ'στό.

β. Άλλη/-ες ονομασία/ες:

Κ'στός, Βγήκαμ' στον Κ'στό, Κάλαντα Καλαμπακίου Δράμας.

γ. Σύντομη Περιγραφή:

Θρησκευτικού περιεχομένου κάλαντα, που τραγουδιούνται αντιφωνικά στο Καλαμπάκι Δράμας τη νύχτα έως το ξημέρωμα των Χριστουγέννων από ομάδες ανύπαντρων νεαρών ανδρών, και με τα οποία ανακοινώνεται από τους καλαντιστές η χαρμόσυνη είδηση της γέννησης του Χριστού. Τα κάλαντα συνοδεύονται από παινέματα για τον οικοδεσπότη και την οικογένειά του.

δ. Πεδίο ΑΠΚ:

- ✓ προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις
- ✓ επιτελεστικές τέχνες
- ✓ κοινωνικές πρακτικές-τελετουργίες-εορταστικές εκδηλώσεις

☐ γνώσεις και πρακτικές που αφορούν τη φύση και το σύμπαν

☐ τεχνογνωσία που συνδέεται με την παραδοσιακή χειροτεχνία

☐ άλλο

ε. Περιοχή όπου απαντά το στοιχείο:

Στο χωριό Καλαμπάκι Δράμας, του οποίου οι περισσότεροι κάτοικοι είναι πρόσφυγες από το Κρυόνερο της επαρχίας Βιζύης του νομού Σαράντα Εκκλησιών Ανατολικής Θράκης. Στη συνέχεια υιοθετήθηκε και από τις άλλες ομάδες προσφύγων που εγκαταστάθηκαν σε αυτό: τους Καπαδόκες (Καραμανλήδες) και τους Καλφακιώτες, από τον Καλφά της Κωνσταντινούπολης.

στ. Λέξεις-κλειδιά:

Κάλαντα Θράκης, Κρυόνερο, Καλαμπάκι, Χριστός, Περδικούλα, Παλλήκαρος. Κάλαντα Χριστουγέννων Καλαμπακίου, Έθιμα Δράμας, παράδοση, έθιμα Θράκης, Κρυόνερο, παραδοσιακά κάλαντα.

2. Ταυτότητα του φορέα του στοιχείου ΑΠΚ:

Μορφωτικός Πολιτιστικός Σύλλογος Καλαμπακίου.

α. Ποιος/-οι είναι φορέας/-είς του στοιχείου;

Μορφωτικός Πολιτιστικός Σύλλογος Καλαμπακίου Δράμας

Όλοι οι κάτοικοι της Κοινότητας Καλαμπακίου ανεξάρτητα από καταγωγή και προέλευση.

β. Έδρα/τόπος

Διεύθυνση: Καλαμπάκι Δράμας, ΤΚ: 660 31

Τηλ.:2521051151, FAX

e-mail: mpskalampaki@gmail.com

url/siteweb: www.politismoskalabaki.gr

γ. Περαιτέρω πληροφορίες για το στοιχείο:

Αρμόδιο/-α πρόσωπο/-α

Όνομα: Αθανασία Θεοδωρίδου

Ιδιότητα: Πρόεδρος ΔΣ

E-mail: aththe40@gmail.com

3. Αναλυτική περιγραφή του στοιχείου ΑΠΚ, όπως απαντάται σήμερα

Τα κάλαντα που ψάλλονται στο Καλαμπάκι τη νύχτα των Χριστουγέννων από ομάδες ανύπαντρων ανδρών αποτελούν πολύτιμη κληρονομιά των προσφύγων από το Κρυόνερο Ανατολικής Θράκης. Σήμερα, φυσικά, ψάλλονται από όλους τους νέους ανεξαρτήτως ιδιαίτερης καταγωγής. Παλιότερα ψάλλονταν σε όλα τα σπίτια –σε λιγότερα σήμερα–, αρχής γενομένης από αυτό του Προέδρου.

Οι νέοι που θα βγουν στον Κ'στο αρχίζουν την προετοιμασία τους αρχές Δεκεμβρη, γιατί τα τραγούδια είναι πολλά και ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση του οικοδεσπότη. Οι ομάδες συγκροτούνται αυθόρμητα και καθορίζουν τα σπίτια που θα επισκεφτούν, συνήθως συγγενών και όσων τους έχουν απευθύνει πρόσκληση. Τις περισσότερες φορές, μεγάλες παρέες συγγενικών και φιλικών προσώπων μαζεύονται το βράδυ της παραμονής σε ένα σπίτι περιμένοντας την άφιξη των καλαντιστών υπομονετικά, γιατί οι ομάδες έχουν καθορισμένη σειρά επίσκεψης, τραγουδώντας όλη νύχτα, με αποτέλεσμα κάποια σπίτια να τα επισκέπτονται ξημερώματα. Στο τελευταίο σπίτι τούς περιμένει η κοτόσουπα, να γιάνουν τα μέσα τους. Όταν οι ομάδες τελειώσουν τις επισκέψεις, συναντιούνται το ξημέρωμα μπροστά στην εκκλησία, για να ψάλλουν όλοι μαζί το τελευταίο άσμα.

Κάθε ομάδα είναι χωρισμένη σε δύο υποομάδες (ημιχόρια), που το καθένα επικαλύπτει τις τελευταίες συλλαβές του στίχου που ψάλλουν οι προηγούμενοι. Τα τραγούδια ψάλλονται κατά δίστιχα. Ξεκινά το πρώτο ημιχόριο, ακολουθεί το δεύτερο και ούτω καθεξής. Τον τελευταίο στίχο τον τραγουδούν από κοινού και οι δύο ομάδες.

Το πρώτο τραγούδι («Χριστός») λέγεται πάντα, ακόμη και στην περίπτωση που το σπίτι έχει πένθος και δε θα τραγουδηθούν τα υπόλοιπα. Ο «Μεγάλος Χριστός» και «'Πόσα Χριστός» αναφέρονται στη γέννηση αλλά και τα Θεία Πάθη, ενώ τα «Κάλαντα ή Χριστούγεννα Πρωτούγεννα» είναι το τελευταίο άσμα που άδουν πριν αποχωρήσουν χαιρετώντας «Ας είναι γεια σας, φίλοι μου!». Όλα τα υπόλοιπα είναι παϊνέματα που αναφέρονται στην οικογενειακή κατάσταση του νοικοκύρη που επισκέπτονται.

Οι καλαντιστές ξεκινούν αργά το βράδυ της παραμονής. Έξω από τον περίβολο του σπιτιού που επισκέπτονται αναγγέλλουν την άφιξή τους τραγουδώντας τον «Χριστό»:

*«Χριστός γεννιέται, χαρά στον κόσμο, χαρά στον κόσμο, στον κόσμον όλο.
Στον κόσμον όλο, στους αρχαγγέλους, στους αρχαγγέλους, στους αποστόλους...».*

Τελειώνοντας, έχουν ήδη φτάσει στην εξώπορτα που παραμένει κλειστή και ξεκινούν το δεύτερο τραγούδι, τον «Αφέντη»:

*«Νεμείς που είπαμ' τον Χριστό, να πούμ' και τον Αφέντη.
Βαριά κοιμάται ο Αφέντης μας και πώς να τον ξυπνήσουμε'.
Φέρτε νερ μήλια δώδεκα, νεράντζια δεκαπέντε,
τρία γυαλιά ροδόσταμο, να σ' κώσουμε' τον Αφέντη...».*

Οι οικοδεσπότες, εφόσον κρίνουν πως η ομάδα τραγουδά όπως πρέπει και είναι καλλίφωνοι, θα ανοίξουν τη θύρα προσκαλώντας τους μέσα, αλλιώς θα προσφέρουν ένα μικρό φιλοδώρημα και κέρασμα στην είσοδο. Αν κριθεί πως η ομάδα είναι άξια εισόδου, τότε η νοικοκυρά ανοίγει την εξώπορτα προσκαλώντας τους και οι νέοι εισέρχονται συνεχίζοντας το υπόλοιπο τραγούδι:

*«...Σαν ήπια και ξαγρύπνησε, τον γρήγον του γυρεύει.
Χίλια πήραν τον γρήγον του, χίλια τον πλαγινόν του.
Νεσέν', Αφέντημ', δεν σ' επρέπ' σ' αυτήν την παλιοχώρα.
Νεσέν', Αφέντημ', σ' έπρεπε ανάμεσα στην Πόλη...».*

Το τραπέζι είναι στρωμένο με τα κεράσματα, οι οικοδεσπότες και η συντροφιά τους είναι καθισμένοι και, αφού ανταλλάξουν χαιρετισμό και ευχές, οι καλαντιστές κάθονται και η νοικοκυρά αναλαμβάνει το πρώτο κέρασμα. Αμέσως ο αρχηγός της ομάδας, που γνωρίζει τη σύνθεση της οικογένειας που επισκέπτεται, ξεκινά το πρώτο τραγούδι. Τα τραγούδια που ψάλλονται είναι διαφορετικά για κάθε περίπτωση. Αν η οικογένεια έχει αγόρι ξεκινούν με τον «Παλλήκαρο» (για τον ανύπαντρο γιο):

*«Νεδώ 'ν' ένας παλλήκαρος άξιος κι αντρειωμένος.
Βάζει τα γρόσια στην κεσσιά και τα φλουριά στην τζέπη...».*

Αν η οικογένεια έχει κορίτσι ανύπαντρο, θα συνεχίσουν με την «Περδικούλα»:

*«Μια περδικούλα πλουμιστή, τ' Αφέντη θυγατέρα,
ν' εννιά κουδούνια έσερνε μια χρονιακίσια μέρα.
Τα τρία ήτανε χρυσά, τα τρία ασημένια,
τα τρία πάνε κι έρχονται στην Πόλ' προξηνητάδες...».*

Στο σημείο αυτό παλιότερα αν η νοικοκυρά είχε κορίτσι για παντρεία, το έβαζε να κεράσει, ώστε να τραγουδήσουν το ανάλογο άσμα. Το ίδιο συνέβαινε αν ανάμεσα στους καλαντιστές υπήρχε κάποιος που φλέρταρε την κοπέλα. Συνεχίζουν, λοιπόν, με «το κοράσιο» (για το εργατικό, σε ηλικία γάμου κορίτσι):

*«Κοράσιο παινέθηκε αργά στο παρακάθι
πως κάμνει τ'ν εβδομάδα του σαράντα λίτρες νήμα...»*

Αν ο οικοδεσπότης είναι νεόνυμφος ή ανάμεσα στην παρέα υπάρχει νιόπαντρο ζευγάρι, οι καλαντιστές συνεχίζουν με το «Κρατίν'ο Μάης τη δροσιά (για νεόνυμφους):

*«Κρατεί ν' ο Μάης τη δροσιά, κρατεί κι ο νιος την κόρη,
στα γόνατα την κάθισε και την ψιλορωτάει:
- Κόρη μ', δεν είσαι κόκκινη, δεν είσαι ξασπρισμένη
Δεν είσαι από ψηλή γενιά κι από γραμματισμένη;
- Αν θες να είμαι κόκκινη, να είμαι ξασπρισμένη,
να είμ' απ' αψηλή μεριά κι από γραμματισμένη,
να πάμ' κάτω στις Μπαρμπανιές, κάτω μες Σαλονίκες,
να πάρουνμ' τ' ρούσας το βλατί, της Βενετιάς τ' ατλάζι...».*

Σε όλη τη διάρκεια ανταλλάσσονται ευχές. Τέλος, ο οικοδεσπότης, αλλά και οι παρευρισκόμενοι, φιλοδωρούν τους καλαντιστές πλουσιοπάροχα και, αν δε ζητηθεί ο Μεγάλος Χριστός, αποχωρούν ψάλλοντας τα «Κάλαντα».

Αν όμως ζητηθεί και τραγουδηθεί, υπάρχει επιπλέον φιλοδώρημα. Ο «Μεγάλος Χριστός» είναι το τραγούδι που εξιστορεί τη ζωή και τα πάθη του Κυρίου:

*«Χριστούγεννα, Πρωτούγεννα 'πόψα Χριστός γεννιέται,
γεννιέται και βαφτίζεται κι ο κόσμος δεν το ξέρει.
Ο κόσμος είν' ακούμενος κι ο βασιλιάς ατός ντο.
Ν' εκεί π' ακούμπησε ο Χριστός χρυσό δέντράκι βγήκε.
Το δέντρο ήταν ο Χριστός, τα κλώνια οι Αποστόλοι
και τ' αργυροφυλλίσια του ήταν οι προφητάδες...».*

Το τραγούδι τελειώνει με το παρηγορητικό δίστιχο που υπόσχεται την Ανάσταση:

*«Κι όταν σημάνουν οι εκκλησιές και ψέλνουν οι παπάδες,
τότε να το θωρείς, νενέ μ', 'πο 'χουμ' χαρές μεγάλες».*

Μετά τον «Μεγάλο Χριστό», συνεχίζουν με το «'Πόψα Χριστός...» που αναφέρεται στα Θεία Πάθη. Τα παλικάρια αποχωρούν με τα «Κάλαντα». Το ξημέρωμα βρίσκει όλες τις ομάδες μπροστά στην εκκλησιά να ψάλλουν μαζί με τον παπά το:

*«Καλό 'ναι τ' "Άγιος ο Θεός", καλό 'ναι που το λένε.
Όποιος το λέει σώζεται κι όποιος τ' ακούει αγιάζει...»,*

που καταλήγει με την προτροπή προς τους συγχωριανούς:

*«...στην εκκλησία τρέξατε, με προθυμία μπείτε
και πίσω σα γυρίσετε, πίσω στ' αρχοντικά σας
βάλτε τραπέζι όμορφο, βάλτε τα φαγητά σας
δώστε και κανενός φτωχού, να τον ευτυχηθείτε.».*

Τότε, ο ιερέας ανοίγει τη θύρα της εκκλησιάς, ώστε να ανάψουν το κερί στον νεογέννητο Χριστό και να ξεκινήσει τη Λειτουργία.

4. Χώρος/εγκαταστάσεις και εξοπλισμός που συνδέονται με την επιτέλεση/ άσκηση του στοιχείου ΑΠΚ

5. Προϊόντα ή εν γένει υλικά αντικείμενα που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της επιτέλεσης/άσκησης του στοιχείου ΑΠΚ :

6. Ιστορικά στοιχεία για το στοιχείο ΑΠΚ

Το τραπέζι της παραμονής των Χριστουγέννων στο Κρυόνερο, αλλά και στο Καλαμπάκι παλιότερα, στρωνόταν νωρίς. Είχε εννιά φαγητά, όσοι και οι μήνες που κοιλοπονούσε η Παναγιά. Όλα νησίσσιμα (τ' αγνά) και αναμμένο κερί στο κέντρο. Απαραίτητο ήταν το κρασί που έφτιαχναν από τα αμπέλια της περιοχής. Βουτούσαν το

ψωμί στο κρασί για το *συγχώριο*, αλλά και την παρηγορία, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο στίχος από τον «Μεγάλο Χριστό»: «*Βάλε κρασί μεσ' στο γυαλί κι αφράτο παξιμάδι και πιες, νενέ μ', παρηγοριά, παρηγοριά της χάρης*». Όλοι συμμορφώνονταν με το τυπικό αυτό, *τζορμπατζήδες* (πλούσιοι) και *φουκαράδες* (φτωχοί). Αν το σπιτικό ήταν φτωχικό, η νοικοκυρά έβαζε σε χωριστό πιάτο ακόμη και το αλάτι και το πιπέρι, για να μετρηθούν συνολικά εννιά πιάτα. Το γ'ρουν' της οικογένειας είχε ήδη σφαχτεί, τα λουκάνικα στέγνωσαν, ο καπαμάς που θα έτρωγε η οικογένεια μετά την εκκλησία σιγοψηνόταν στη σόμπα και οι τσιγαρίδες περίμεναν την αναγγελία του χαρμόσυνου γεγονότος, για να μπουν στη φωτιά. Το τραπέζι δε 'σ'κωνόταν', αλλά έμενε στρωμένο, γιατί έπρεπε κάτι να *έβρει κι ο Κ'στός*. Πριν αποφάει η οικογένεια, ο νοικοκύρης έπαιρνε κάρβουνα από τη σόμπα και τα έβαζε στο σιδερένιο υνί μαζί με θυμίαμα και το κερί. Θυμιάζε πρώτα το σπίτι, έβγαινε έξω και θυμιάζε αχυρώνες, στάβλους και κοτέτσι. Όταν τελείωνε, επέστρεφε μέσα και κάθονταν όλοι *ένα γύρο* περιμένοντας τον Κ'στό. Ο νοικοκύρης είχε έτοιμα τα λουκάνικα που θα έβαζε στη σόμπα να ψηθούν μόλις ακουγόταν το «Χριστός γεννιέται...» (Χατζόπουλος, 1977· Κρικόπουλος, 1979· Κρικόπουλος, 2010).

Παλιότερα, όλα τα τραγούδια λέγονταν στην είσοδο του σπιτιού, εκεί δινόταν το φιλοδώρημα, και μόνο αν ο νοικοκύρης ζητούσε τον «Μεγάλο Χριστό» και οι καλαντιστές γνώριζαν να τον ψάλλουν, έμπαιναν στη σάλα με το στρωμένο τραπέζι. Τότε έλεγαν και το «Ύψα Χριστός» αλλά και το «Κοράσιο». Θεωρούνταν μεγάλη προσβολή και ντροπή για την ομάδα να μη γνωρίζει ένα τραγούδι που θα ζήταγε ο οικοδεσπότης.

Οι κορυφαίοι κάθε ομάδας, οι *μάνες*, νωρίς το πρωί της παραμονής επισκέπτονταν τον πρόεδρο για να δηλώσουν τους μαχαλάδες που θα επισκέπτονταν. Απαγορευόταν να τραγουδηθεί Χριστός σε άλλη περιοχή από αυτήν που είχε δηλωθεί.

Για πολλά χρόνια τα κάλαντα διδάσκονταν προφορικά, από τους παλαιότερους στους νεότερους. Η πρώτη καταγραφή των στίχων και της σειράς με την οποία ψάλλονται γίνεται από τον Γ.Κ.Χατζόπουλο το 1977. Με την ίδρυση του ΜΠΣΚ το 1979 τα μέλη του προχωρούν στην πλήρη καταγραφή των στίχων όλων των τραγουδιών και ξεκινούν τη συγκρότηση ομάδας από τους παλιότερους, που την παραμονή το βράδυ επισκέπτονταν συγκεκριμένα σπίτια, ώστε να διαφυλαχτεί το έθιμο, χωρίς να αλλοιωθεί. Παράλληλα, διδάσκουν τα κάλαντα στους νεότερους, κυρίως στα αγόρια των χορευτικών τμημάτων. Το 2004 με πρωτοβουλία του ΜΠΣΚ γίνεται ηχητική καταγραφή σε CD. Έως το 2012 ο Σύλλογος διατηρεί ομάδα είκοσι και πλέον ατόμων με παλιότερα και νεότερα μέλη και συνεχίζει την επίσκεψη σε σπίτια.

Σήμερα, που οι ομάδες είναι πολλές, απευθύνει πρόσκληση σε όλες τις ομάδες και στους παλιότερους και όλοι μαζί τα τραγουδούν σε ανοιχτή εκδήλωση τις παραμονές των Χριστουγέννων, ώστε όλοι οι κάτοικοι να έχουν την ευκαιρία να τα ακούσουν.

7. Η σημασία του στοιχείου σήμερα

α. Ποια είναι η σημασία του στοιχείου για τα μέλη της κοινότητας/τους φορείς του;

Η διαφύλαξη της συγκεκριμένης εθιμικής πρακτικής εδώ και έναν αιώνα και η απήχυσή της σε όλους τους κατοίκους του χωριού ανεξάρτητα από την καταγωγή τους καταδεικνύει τη θέση των παραδοσιακών αυτών τραγουδιών για όλους τους κατοίκους του Καλαμπάκιου, αλλά και για όσους κατάγονται από το Καλαμπάκι που ζουν σε άλλα μέρη της Ελλάδας ή του εξωτερικού. Αυτά τα τραγούδια, μεταξύ άλλων, μας δένουν με τους προγόνους μας αλλά και με τις νεότερες γενιές και αποτελούν ένα από τα στοιχεία της ιδιαίτερης πολιτισμικής μας ταυτότητας.

Μπορεί σήμερα να χαμογελούμε συγκαταβατικά μιλώντας για «πλούσιους άρχοντες», πανέμορφες κοπέλες περίκλειστες και απρόσιτες στα αρχοντικά τους και άξιους νεαρούς κυνηγούς, γνωρίζοντας πολύ καλά ότι δεν ανταποκρίνονται στις σημερινές οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες, μπορεί σήμερα να μη χρειάζεται να τραγουδήσει ένας νέος στο σπίτι μιας κοπέλας για να τη δει να τον κερνά, μας γοητεύουν, όμως, όλα αυτά με τη θεατρικότητα της αναπαράστασής τους και μας βοηθούν να ανακαλύψουμε τις ρίζες μας. Εξάλλου, η λαϊκή θρησκευτικότητα που αποπνέουν, όταν λ.χ. η Παναγία παρακαλεί τους Αποστόλους να φέρουν το συντομότερο μαμή από τη Σμύρνη, μας συγκινεί και μας μαγεύει.

β. Ποια είναι η σημασία του στοιχείου για τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία;

Η ανάδειξη των Καλάντων Κρυόνερου Ανατολικής Θράκης μπορεί να εμπλουτίσει την αντίληψη του ευρύτερου κοινού για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά και να αναδείξει τις κοινές ρίζες του νεότερου ελληνικού πολιτισμού.

γ. Συμμετείχε και πώς η κοινότητα στην προετοιμασία της εγγραφής του στοιχείου στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς;

Η κοινότητα συμμετέχει στο σύνολό της στην καταγραφή και ανάδειξη των καλάντων παρέχοντας πληροφορίες για το σύνολο επιτέλεσης του εθίμου. Για τη σωστή απόδοση και καταγραφή του εθίμου έγιναν πολλές συναντήσεις με ηλικιωμένους καλαντιστές.

8. Διαφύλαξη/ανάδειξη του στοιχείου

α. Πώς μεταδίδεται το στοιχείο στις νεότερες γενιές σήμερα;

Η μετάδοση/διδασκαλία των τραγουδιών αυτών στις νεότερες γενιές δεν είναι αποτέλεσμα θεσμοθετημένης μαθητείας. Εκτός από τον ΜΠΣ Καλαμπακίου που αναλαμβάνει τη διδασκαλία, τον ίδιο ρόλο αναλαμβάνουν οι οικογένειες, και ιδιαίτερα οι παππούδες και οι γιαγιάδες, που συνιστούν την κιβωτό της συλλογικής μνήμης του χωριού μας.

β. Μέτρα διαφύλαξης/ανάδειξης του στοιχείου που έχουν ληφθεί στο παρελθόν ή που εφαρμόζονται σήμερα (σε τοπική, περιφερειακή ή ευρύτερη κλίμακα)

Έχει πραγματοποιηθεί με πρωτοβουλία του ΜΠΣΚ η καταγραφή των καλάντων σε ηχητικό ψηφιακό δίσκο (CD), καθώς και σε σχετική έκδοση. Επίσης, τα κάλαντα διδάσκονται από τον ΜΠΣΚ στους νέους και παροτρύνεται η συμμετοχή τους στην τέλεση του εθίμου κάθε χρόνο. Παράλληλα, τα κάλαντα παρουσιάζονται κάθε χρόνο στην ολοκληρωμένη μορφή τους σε ιδιαίτερη εκδήλωση του φορέα στο Καλαμπάκι αλλά και αλλού.

γ. Μέτρα διαφύλαξης/ανάδειξης που προτείνεται να εφαρμοστούν στο μέλλον (σε τοπική, περιφερειακή ή ευρύτερη κλίμακα)

Μέτρο συνιστά η οργανωμένη παρουσίαση των καλάντων στον τόπο που τραγουδιούνται, αλλά και αλλού. Επίσης, θα επιδιωχθεί η επιστημονική προσέγγιση των καλάντων και η καταγραφή τους.

9. Βασική Βιβλιογραφία

Κρικόπουλος, Χ. (1979). Το Κρυόνερο της Ανατολικής Θράκης. *Θρακικά, σειρά δευτέρα, τόμος 2ος*, 120-130.

Κρικόπουλος, Π. (2010). *Οι Θεμελιωτές του χωριού Καλαμπακίου Δράμας*, Στράντζαλη Κ., Φαράκλας Χ., (Επιμ.). Δήμος Καλαμπακίου.

Χατζόπουλος, Γ. (1977). *Συμβολή εις την Λαογραφίαν του Κρυονέρου Ανατολικής Θράκης*. Κοινότητα Καλαμπακίου Δράμας.

10. Συμπληρωματικά Τεκμήρια

α. Κείμενα (πηγές, αρχειακά τεκμήρια κτλ.)

β. Χάρτες

γ. Οπτικά και ακουστικά τεκμήρια (σχέδια, φωτογραφίες, αρχεία ήχου, βίντεο κτλ.)

δ. Διαδικτυακές πηγές (υπερσύνδεσμοι)

<https://www.youtube.com/watch?v=6RThdB8WdgQ>

https://www.youtube.com/watch?v=3kX5XkQK9IY&ab_channel=gkthrace

11. Στοιχεία συντάκτη του Δελτίου

α. Όνομα Συντάκτη/-ών:

1. Αθανασία Πασχάλη Θεοδωρίδου,
2. Κυράνθη Χρήστου Στράντζαλη

β. Ιδιότητα Συντάκτη/-ών:

1. Πρόεδρος ΔΣ, συγγραφέας.
2. Φιλολόγος

γ. Τόπος και Ημερομηνία Σύνταξης του Δελτίου

Καλαμπάκι, 01 Ιουνίου 2021.

12. Τελευταία συμπλήρωση/επικαιροποίηση του Δελτίου